

vom ili kesegom, a može i žabom. Zatim namamčenu udicu sa kanapom baca u vodu na isto mesto gde misli loviti, ali tako da mu se udica sa mamcem nalazi u sredini dubine, a ne blizu dna ili blizu površine vode. Na taj način živi mamak se kreće a time privlači proždrljive ribe. Kada je bačena udica, onda ribar učvršćuje vagalo i to tako da drugi zašiljeni kraj vagala zabode koso u zemlju, a pod vagalo namesti oveći kamen. Tako nameštenu samicu ostavlja ribar preko noći u vodi, a rano zorom dolazi da je pregleda.

Najbolja mesta za lov samicom su veliki limani, duboka mesta pored strmih obala, i okolina velikih klada i podavljenih lada. Samicom se lovi obično leti, kad je voda bistra i mala (sl. 7.)

Pampurski struk. Lov pampurskim strukovima predstavlja osobiti način ribolova na kečigu, sima, jesetru i soma na Donjem Dunavu. Pampurski struk radi bez mamka i odlikuje se time, što udica sa putilom pliva slobodno putem jednog komada plute koji je vezan za udicu, i drži je ispravno sa oštricom na dole kako pokazuje sl. 8. Udice za pampurski struk poraju biti veoma oštre jer samo onda mogu zakačiti ribu u prolazu.

Pampurski struk obično se sastoji od 100—150 udica. Kod ovog struka putila su nešto duža, nego kod običnog malog ili velikog struka i iznosi 30—40 cm. Vezivanje putila za udicu treba vršiti kao što pokazuje sl. 10. Razmak između pojedinih putila treba da bude 30—35 cm, što je karakteristično za pampurski struk, a dolazi otuda što pampurski struk treba da uhvati ribu u prolazu, pa prema tome udice na struku treba da budu što gušće. Rad sa pampurskim strukom nije tako jednostavan kao sa običnim strukom. Na prvom mestu najvažnije je, naći pogodno mesto za njegovo bacanje. U obzir dolaze mesta sa jačom vodenom strujom, kamenitim ili peščanim dnom, i obalama u kojima se nalazi dosta larvi vodenog cveta. Razbacivanje pampurskog struka vrši se iz jednog čuna ili oranice i sa dva ribara, i to tako dok jedan ribar pregle-

Dr. Tonko Šoljan:

„Zubatac živi u šibenskim vodama već 2.000 godina“

Pod ovim naslovom izašao je u jednoj našoj novini člančić, pa kako u njemu ima zablude koje se uporno održavaju i u krugovima naše inteligencije, dobro je da

da struk drugi rukuje udicom, upravljajući ga stalno na pravac u kome se nalazi pampurski struk. Prilikom vađenja ribe iz vode sa pampurskog struka, ribar se mora pomagati meredovom. Pampurski struk ostaje u vodi za sve vreme strukarske sezone, a pregleda se obično svakog jutra.

Kamenje kojim se drži struk za dno reke mora biti mnogo veće nego kod običnih strukova, kako se ne bi dešavalo, da struk bude odvučen ili od krupnije ribe, ili jače vodene struje.

Preporučljivo je namazati ili impregnirati lojem kanap koji drži udicu sa plovlakom od plute, jer se često otkine zbog neprekidnog trenja. To trenje dolazi otuda, što vodena struja stalno kreće plovak, pa otuda, ako se plovak otkine, udica pada nadno, a samim tim ne može više uhvatiti ribu.

Morunski struk (takum). Princip lova morunskim strukom ili takumom je u stvari isti kao i kod pampurskog struka, samo što su i krepina i putila i udice i plovci mnogo većih dimenzija nego kod pampurskog struka.

Krepina kod morunskog struka je debeo i čvrst konopac (jedek), putila su snažna, dugačka i obično četverostruko pletena; udice ogromne, a tako isto i plovci. Kamenje koje pridržava takum za dno je veliko i teško, tako da može izdržati i morunu tešku do 200 kg. Inače rad sa morunskim strukom je isti kao i kod pampurskog struka, samo što se ovdje ribar ne pomaže meredovom pri izvlačenju ribe, već velikom i oštrom ribarskom kukom. Koliko je to težak i naporan posao, treba znati, da je vrlo teško savladati u vodi takvog džina, kao što je morun.

Morun se pretežno lovi na Donjem Dunavu, - Derdapu - i to s proleća kad putuje uzvodno iz velikih prostranih balta na ušću Dunava u naše vode radi mrestenja.

Svim navedenim udičarskim ribarskim alatima, služe se ribari sa naših velikih voda, a sve navedene veličine udica su prema normama najveće svetske industrije udica O. Mustad & Søn — Oslo Norveška i odnosi se na kvalitet broj 2222.

se to jedamput, pa baš i ovom prigodom korigira.

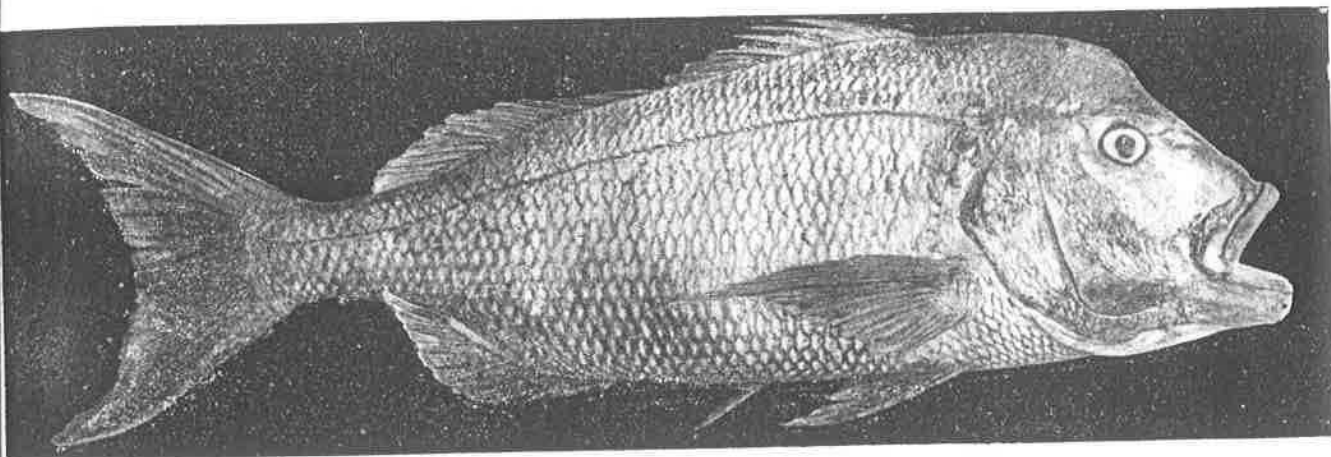
U spomenutom člančiću stoji doslovno između ostalog i ovo: »Zubatac se, kako

je poznato, nalazi danas jedino u vodama Šibenika i u Dardanelima. Naime pravi zubatac, sa krunom na glavi, čije je meso mnogo tečnije, nego li ostalih zubataca. — A ipak je ova riba kod nas importirana, dok je u svojoj »pradomovini« sasma uginula. Krunski zubatac potječe iz Male Azije, te se je bio rasplodio u velikoj količini, a onda je iz tog mora uslijed nepogodnih struja iselio, ili uginuo«. Zatim se navodi da je te zubace u 52. godini prije Krista prenio u Jadransko more jedan admiral rimske flote, i konačno doslovce: »Nigdje se nijesu mogli održati, jedino u Šibenskom Kanalu i njegovoj neposrednoj blizini«.

Uz ovakvo tumačenje, koje je plod puke fantazije, čuju se i još fantastičnija mišljenja, kao n. pr. da se pojavljivanje

u Boki Kotorskoj, a sigurno se nalazi još na ponekom mjestu gdje postoje za nj uslovi za život, što je bilo poznato već i pok. našem splitskom ihtiologu prof. Juri Kolombatoviću. Naša slika prikazuje upravo jedan od više primjeraka ulovljenih u jednom samom lovu parangalom 1929. god. ispred Trpnja, gdje je poznat pod nepravim imenom »pagar«, koje inače pripada drugoj ponešto sličnoj ribi.

Već prema samim tim podacima ne stoji da je zubatac krunaš, pored svog snažnog i zdravog repa i u svakom pogledu slobodnog puta do Jadrana, neprojenim stoljećima čekao baš u Maloj Aziji na rimskog admirala da ga on prenese u Jadransko More, a ako ga je možda spomenuti admiral i prenosio, učinio je u najboljoj namjeri besmislicu, koja mu se ne može zamjeriti kad se zna da se katkad

Zubatac krunaš

Slika iz almanaha „Vode i ribe Jugoslavije“

zubaca krunaša samo u Šibenskom Kanalu i u Dardanelima može rastumačiti jedino podzemnim spojem mora koji vezuje navodno ta dva lokaliteta.

Gornje potpuno neosnovane tvrdnje iz spomenutog člancića treba korigirati na slijedeći način: — Ne stoji uopće da je zubatac krunaš specialitet Šibenskog Kanala, iako se u njemu više lovi nego na nekim drugim lokalitetima, jer, osim kod Šibenika, stručno je utvrđeno da se nalazi i kod Kanarskih otoka, uz portugalsku obalu i uz španjolsku, n. pr. kod Cadiza, zatim kod Nice, uz talijansku sredozemsku obalu, n. pr. kod Livorna, Napulja, Mesine, Palerma i uz talijansku jadransku obalu ispred Lecce i — čini se — i u Istri, dok je uz našu obalu naučno poznat kod Šibenika, u Neretvanskom Kanalu ispred Zaostroga i ispred Trpnja, pa i

nade i u današnjem prosvijetljenom vijeku još po neko koji ne zazire od sličnih eksperimenata s morskim životinjama. Ne da se uopće provjeriti, pak prema tome nije ni da se povjeruje proizvoljnoj tvrdnji da je spomenutom zubacu pradomovina u morima Male Azije, a još manje da je — nakon što se tu bio navodno rasplodio u velikoj količini — iz toga mora uslijed nepogodnih struja iselio ili uginuo. On je naprotiv, to je izvan sumnje, živio u Jadranskom Moru davno prije nego se spomenuti admiral rodio.

Takve zablude spadaju u niz onih izmišljotina, među koje ide na pr. i tvrdnja da su se u Sredozemnom Moru i u njegovim okrajnim morima, dakle i u Jadranu, pojavili morski psi naročito nakon otvorenja Sueskog kanala, kroz koji da su doselili iz Crvenog Mora i sl.

Ne bi vrijedilo ni osvrtni se ni pobijati takve i slične fantastične pretpostavke, kojima fali svaki naučni oslonac, kad one ne bi pretstavljale sastavni dio često jako raširenog javnog mišljenja i vjerovanja čak i među najinteligentnijim građanima. A dok je tako smatramo i korisnim i potrebnim oslobadati našu javnost takvih smiješnih zabluda.

Zdravko Taler:

Kalifornijska pastrva u rijeci Gackoj

God. 1935. objavio je Dr. Vilim Mršić u »Ribarskom Vjesniku« svoj rad »Iskustva sa udomaćenjem dužičaste pastrve u Jugoslaviji«. Isti je rad štampan kao posebni otisak, brošura sa 30 str. i nekoliko slika.

Sistematski prikupljen i sreden materijal o toj pastrvskoj vrsti obraden je sa mnogo detalja te pruža svakom ribogojcu gotove zaključke o praktičnoj vrijednosti kalifornijske pastrve. Pisac je prikupljenom materijalu dodao i svoja razmatranja o pitanju da li treba i nadalje poribljavati otvorene vode kod nas ovom vrsti pastrve.

Ocijenivši stečena iskustva sa udomaćenjem dužičaste pastrve, pisac kaže:

»Dužičasta pastrva je pravi ribnjačarski salmonid, domaća životinja pastrvogojaca. Jedva je potrebno naglasiti, da kao svuda tako i u jugoslavenskim gojilištima vrlo dobro uspijeva. U 2. ljetu dostigne kod nas prosječnu dužinu od 22—26 cm. Tamo dakle, gdje kanimo u ribnjacima gojiti umjetno hranjenje pastrve za tržište, dužičasta pastrva je najpodesnija riba. Ali za slobodnu vodu kod nas nije. Neka se to ne shvati kao predbacivanje onima, kojima pripada zasluga, da je dužičasta pastrva uvedena u Jugoslaviju. Samo na taj način moglo se uopće sakupiti iskustva ukoliko je ta vrsta pastrve podesna za jugoslavenske prilike, a ujedno im treba zahvaliti, da u Jugoslaviji imade danas još čistih plemena tipusa šasta, jedna rijetkost, s kojom se možemo ponositi. Što rezultati udomaćivanja u slobodnim vodama nisu zadovoljili, nije krivnja uvođitelja. Potrebno je međutim jednom pogledati istini u oči i povući zaključke, koji se moraju sastojati u tome, da dužičastu pastrvu treba ograničiti na ribnjačarstvo, a u prirodnim vodama više nego dosada unapredovati domaće vrste«.

Lani se uprav navršila stogodišnjica da je spomenuta vrsta zubaca, t. zv. zubatac krunaš (*Dentex gibbosus COCCO*) naučno utvrđena i opisana. Odlikuje se time što na tjemenu ima masnu izbočinu poput grbe, koja njegovu profilu daje karakterističnu fizionomiju (vidi sliku!). Dosegne inače preko 1 m dužinu i do petnaestak kilograma u težinu.

Mnogi naši stručnjaci su i ranije tvrdili da nije korisno poribljavati otvorene vode ovom pastrvskom vrstom, ali je uzgajanje kalifornijske pastrve u svrhe puštanja u slobodne vode kod nas toliko ukorijenjeno, da još i danas poslije temeljito obradenih iskustava objavljenih od Dra. V. Mršića, ima ljudi, koji zagovaraju i izvršuju poribljavanje tekućica kalifornijskom pastrvom.

Neophodno bi bilo da se sa radom Dra. V. Mršića upoznaju svi interesenti i da trijezno ocijene kakvim opasnostima izvršavaju naše pastrvske vode, kada u njih ubacuju tuđe i neprikladne vrste.

Kako Dr. Mršić dobro ističe, obično se upisuje u prednost kalif. pastrvi što se mriješt u drugo vrijeme nego potočna pastrva, ali u našim vodama, osobito ponornicama, upravo ta okolnost stvara mogućnost bastardiranja, jer domaća pastrva u mnogim vodama mriješt u januaru, februaru pa čak i martu.

U Gackoj je n. pr. 1938. god. izvršena oplodnja jedne partije ikre domaće pastrve 1. februara 1938. a još tokom cijeloga februara i djelomično u martu su lovljene pastrve sa zreloom ikrom. Upravo u to vrijeme su se na istim mjestima sabrale i kalifornijske pastrve na mriješt. Mogućnost bastardiranja pojačana je u Gackoj još i time, što je domaća pastrva decimirana te pojedini primjerci teže mogu naći par za mriješt pa će tako u nuždi lakše da se spare sa kalifornijskom pastrvom. Bastardi, kako navodi Dr. Mršić, nisu u slijedećim generacijama sposobni za rasplod, odnosno mogu samo u manjoj mjeri održati tu vrstu u odnosnoj vodi.

Opća opažanja domaćih ribara na Gackoj, kao i mišljenje zakupnika ribolova, ukazuju na to, da je kalifornijska pastrva dobrim dijelom potisnula domaću pastrvu